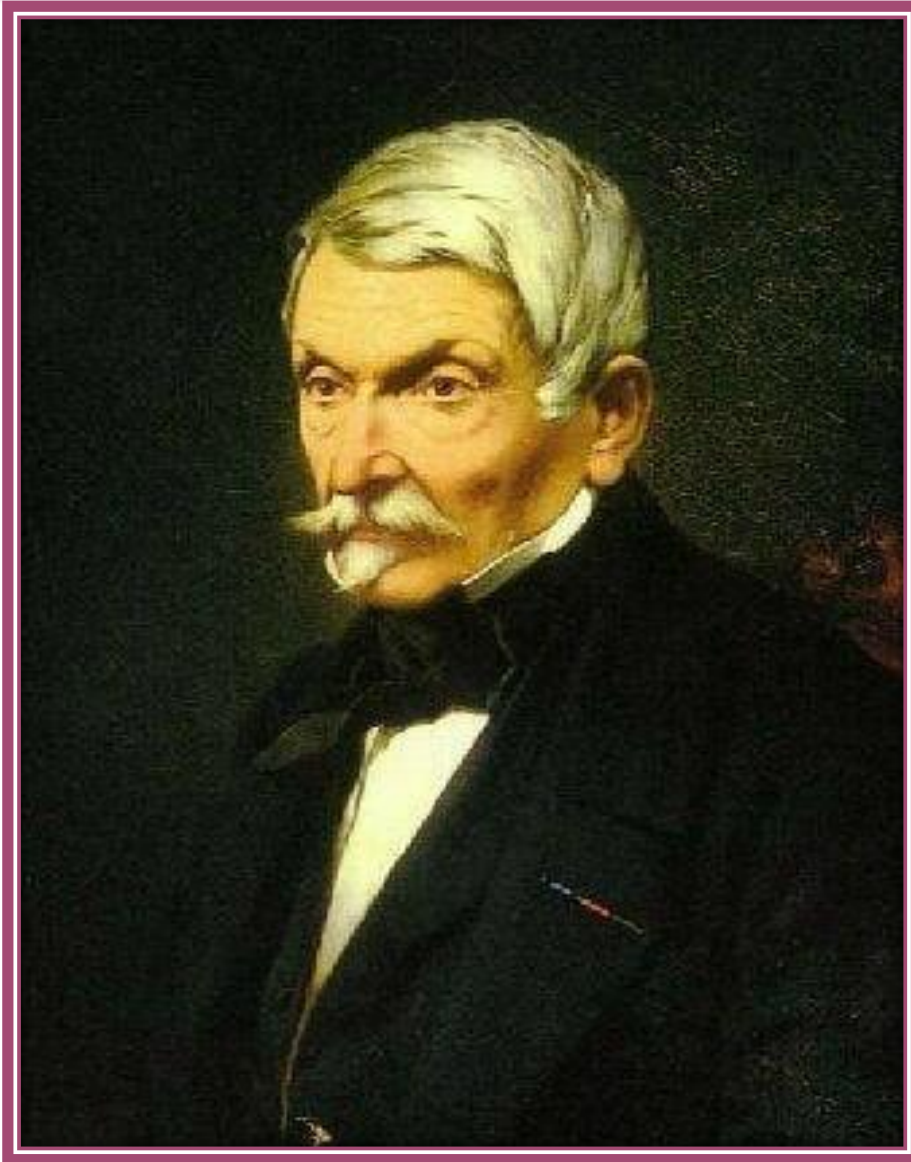

KTO SIĘ NA KIM MŚCI I DLACZEGO?

Zemsta Aleksandra Fredry

ALEKSANDER FREDRO

FAKTY Z BIOGRAFII ALEKSANDRA FREDRY

- ◉ pochodzenie pisarza [był hrabią wywodzącym się z galicyjskiej rodziny szlacheckiej];
- ◉ różnorodność zainteresowań literackich [komedio pisarz, pamiętnikarz, poeta, twórca bajek; jego sztuki komediowe są wciąż popularne i wystawiane w wielu polskich teatrach; do najpopularniejszych dzieł należą: Zemsta, Śluby panieńskie, Damy i huzary, Pan Jowialski, Mąż i żona];
- ◉ zaangażowanie społeczne [żołnierz wojen napoleońskich, polityk, działacz; był posłem do Sejmu Stanowego w Galicji, walczył z władzami austriackimi o wprowadzenie języka polskiego do szkół i urzędów, współpracował z instytucjami naukowymi i lwowskimi teatrami; członek Towarzystwa Przyjaciół Nauk];
- ◉ wykształcenie [nigdy nie zdobył formalnego wykształcenia, nie uczęszczał do szkoły publicznej, nie studiował; nauki pobierał w domu - miał prywatnych nauczycieli, którzy uczyli go francuskiego i zasad obyczajowych];
- ◉ podróże [w latach 1850-1855 przebywał we Francji; już wcześniej miał okazję bywać w paryskich teatrach, co niewątpliwie stanowiło dla niego źródło inspiracji];
- ◉ miłość [w 1828 roku pisarz ożenił się z Zofią z Jabłonowskich Skarbkową; Fredrowie zamieszkali pod Lwowem]

GENEZA ZEMSTY

- Dzieło powstało w 1833 roku, a rok później zostało wystawione na scenie we Lwowie.
- W wersji książkowej Zemsta ukazała się cztery lata później - w 1838 roku.
- komedia ta nawiązuje do autentycznego konfliktu dotyczącego zamku w Odrzykoniu koło Krosna. Dobra te wniósł w posagu żona Fredry, Zofia z Jabłonowskich Skarbkowa.

W dokumentach majątkowych można było odnaleźć ślady sporu między sąsiadami zamieszkującymi w XVII wieku dolny i górny zamek: wojewodą lubelskim Piotrem Firlejem i kasztelanem połanieckim Janem Skotnickim. Przyczyną niezgody stały się m.in. rynny zalewające dolną część zamku oraz mur. Długotrwały konflikt między zwaśnionymi rodami zakończył dopiero ślub dzieci wywodzących się z obu rodzin: syna wojewody lubelskiego - Mikołaja Firleja i córki kasztelana połanieckiego - Zofii Skotnickiej.

OBEJRZY PREZENTACJĘ

<https://view.genial.ly/5e77561a6d276f0db771118d/presentation-zemsta-geneza>

<https://view.genial.ly/5e79aca18a1d0d0d988785cb/presentation-zemsta-elementy-swiata-przedstawionego>

ZADANIE DOMOWE

Przygotujcie wywiad z:

1-4 - Rejentem

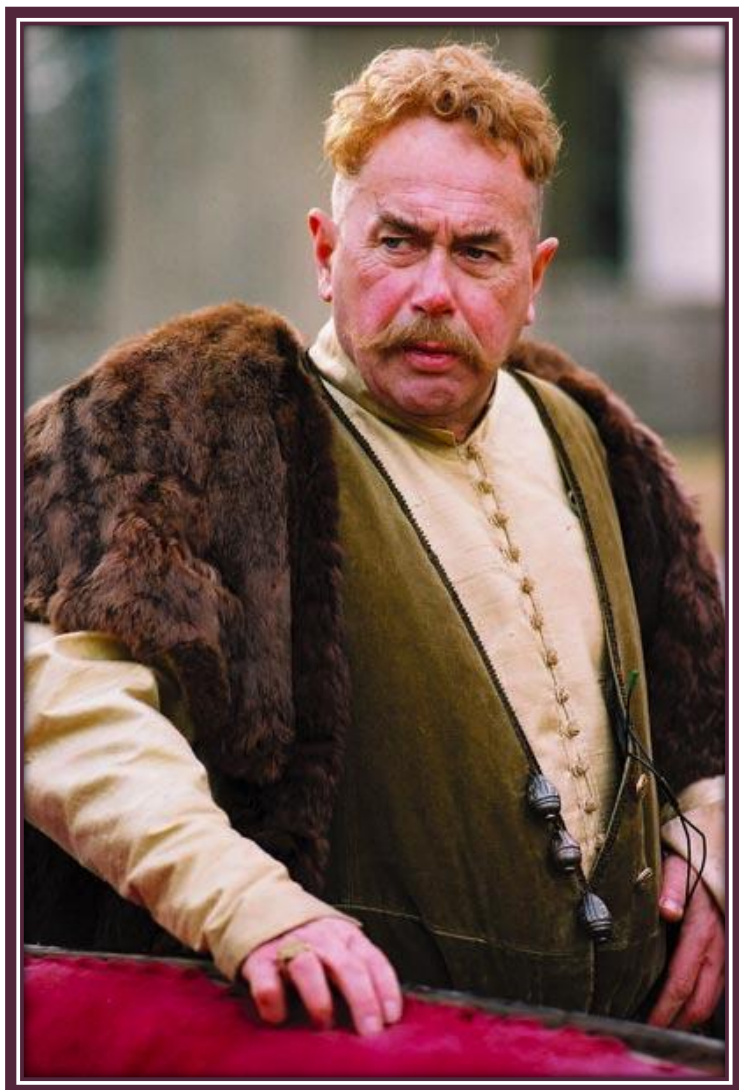
5-9 - Cześnikiem

10 -14 - Papkinem

15-17 - Klarą

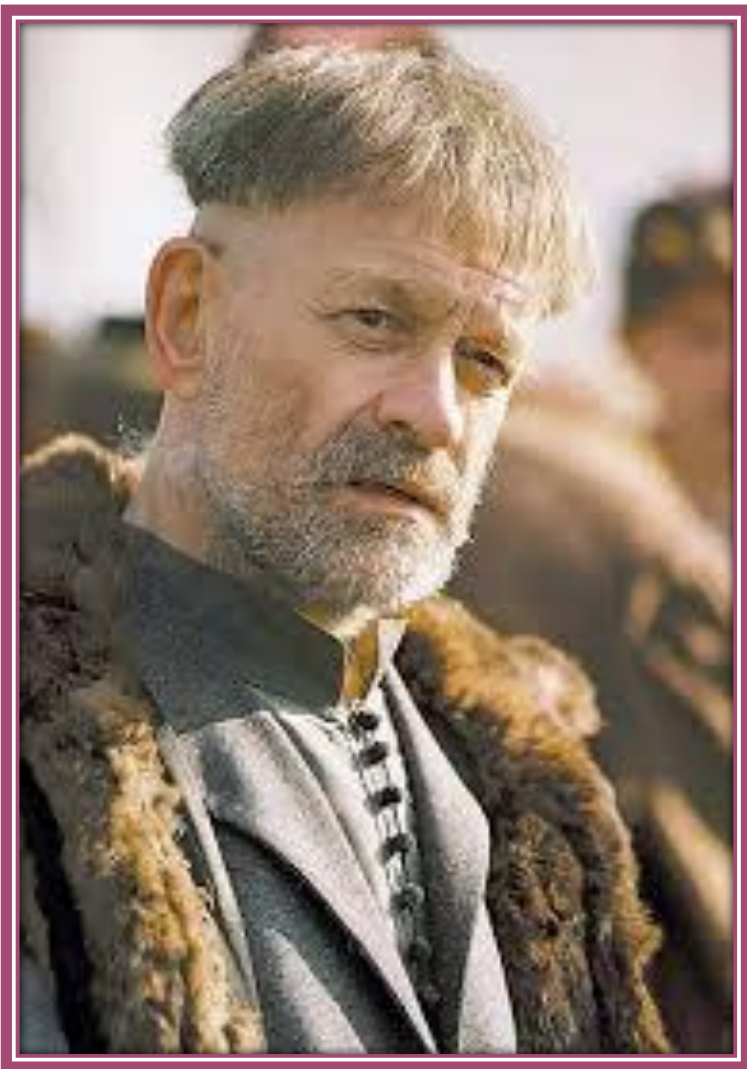
18-21 - Podstoliną

CZEŚNIK MACIEJ RAPTUSIEWICZ

- stary kawaler w średnim wieku, już schorowany, ale z bujną, ciekawą przeszłością (w przeszłości awanturnik, zawiadyka, uczestnik bójek podczas sejmików szlacheckich);
- człowiek niezbyt zamożny;
- sprawuje opiekę nad bratanicą Klarą;
- skonfliktowany z sąsiadem;
- w nazwisku bohatera kryje się opis jego osobowości; Cześnik jest człowiekiem wybuchowym, nie potrafi zapanować nad emocjami; woła: Hej! Gerwazy! Daj gwintówkę!; Papkin nazywa Cześnika wulkanem;
- wywołuje skojarzenia z typowym Sarmatą: popiera liberum veto, ale z drugiej strony może się poszczycić udziałem w konfederacji barskiej;
- prostolinijny, gościnnie, z poczuciem humoru;
- słynie z powiedzenia mocium panie, które zostało ośmieszona w scenie dyktowania listu;
- dość nieśmiały wobec kobiet; Papkin staje się jego pośrednikiem w zdobyciu ręki Podstoliny;
- ma dwa cele w życiu: pognać Rejenta Milczka i się ożenić.

REJENT MILCZEK

- ◉ wdowiec wychowujący syna Wacława;
- ◉ człowiek zamożny;
- ◉ stwarza pozory osoby pobożnej, życzliwej, a nade wszystko cichej i spokojnej;
- ◉ człowiek zachłanny;
- ◉ inteligentny intrygant; za wszelką cenę chce pogrzyść Cześnika;
- ◉ często powtarza: Niech się dzieje wola Nieba, / Z nią się zawsze zgadzać trzeba, ale działa po swojemu;
- ◉ tzw. cicha woda - obłudny, zakłamaný.

JÓZEF PAPKIN

- syn Jana Papkina;
- kawaler o nazwisku znaczącym - nazwisko Papkin można interpretować dwojako: Papkin - ten co dużo mówi, papla bez sensu albo ten, który żywi się „papką” (resztkami z pańskiego stołu) w zmian za różnorodne przysługi);
- biedak żyjący na łasce Cześnika (Raptusiewicz ma „haki” na Papkina); • jego majątek stanowi tylko kolekcja motyli (zastawiona), stara, angielska gitara oraz szabla Artemiza;
- hazardzista; przegrał pieniądze w karty;
- ukrywa przed ludźmi prawdziwe oblicze; kreuje się na odważnego rotmistrza, światowca podziwianego przez kobiety;
- ubiera się z francuska (zazwyczaj w krótkie spodnie, okrągłe buty oraz tupet;
- lubi dobre jedzenie i wino;
- skłonny do konfabulacji (koloryzuje historie na swój temat), chwali pięta;
- podobają mu się Klara;
- tchórz (bał się walczyć przy murze zamkowym).

WACŁAW MILCZEK

- syn Rejenta
- zakochany w Klarze, z którą spotyka się w tajemnicy;
- człowiek wykształcony (uczył się w Warszawie);
- podczas studiów w Warszawie adorator Podstoliny; podawał się wówczas za księcia Radostawa;
- nie uległ namowom ojca, by poślubić Podstolinę;
- szuka sposobów, by być z ukochaną (namawia ją do ucieczki; godzi się nawet być „jeńcem” Papkina, żeby tylko przedrzeć się na drugą stronę muru i mieć szansę widywać Klarę);
- chce nakłonić Cześnika do pojednania z Rejentem.

KLARA RAPTUSIEWICZÓWNA

- młoda, posażna panna pozostająca pod opieką Cześnika i Podstoliny;
- nie przyjmuje oświadczyn Papkina;
- nie chce uciec z synem Milczka, jest świadoma granic, których nie powinna przekraczać;
- inteligentna, odpowiedzialna, odważna (ukrywała ukochanego);
- szczodra (decyduje się wypłacić Podstolinie kwotę, którą był jej winien Rejent)

PODSTOLINA

- Hanna Czepieresińska (Podstolina)
- krewna Klary, zamieszkuje w domu Cześnika;
- nosi nazwisko i tytuł po ostatnim - trzecim - mężu;
- piękna kobieta, wzbudzała zainteresowanie mężczyzn; kiedy przebywała w Warszawie, podkochiwał się w niej Wacław;
- zarządza majątkiem Klary, do którego również może zachować pewne prawa; stanie się tak tylko wtedy, gdy wyjdzie za mąż przed wychowanką;
- początkowo planuje wyjść za Cześnika, ale godzi się na propozycję Rejenta, aby poślubić Wacława;
- ślub to dla niej szansa na godziwe życie.

ZNACZENIE TYTUŁU

BŁAHOŚĆ PRZYCZYNY KONFLIKTU: SPÓR TAK NAPRAWDĘ DOTYCZY MURU A NIE ZAMKU

Krzywda

Rejent – na wieść o tym, że Cześnik chce poślubić Podstolinę – kusi kobietę propozycją ożenku z jego synem Wacławem. Tym samym działanie Rejent krzyżuje plany Cześnikowi.

Cześnik czuje się zdradzony przez Podstolinę, która złamała dane mu słowo.

Odwet

Cześnik pragnie nie dopuścić do ślubu Wacława z Podstoliną i knuje intrygę; w imieniu Klary wysłał do Wacława fałszywe zaproszenie na schadzki. Gdy młody Milczek zjawia się, Cześnik aranżuje ślub młodzieńca z Klarą.

Cześnik chce zrujnować Podstolinę (jej majątek miał przepaść z chwilą, gdy Klara wyjdzie za mąż za Wacława).

PRZESŁANIE KOMEDII

Z utworu Fredry wynika, iż nawet negatywne sytuacje mogą stać się źródłem radości i zgody:

- ⊙ ślub Klary i Wacława;
- ⊙ pogodzenie się Rejenta i Cześnika;
- ⊙ zabezpieczenie bytu Podstoliny przez Klarę).

„Tak jest - zgoda, a Bóg wtedy rękę poda”.